

**UCHWAŁA NR VIII/88/2024
RADY MIEJSKIEJ W MUROWANEJ GOŚLINIE**

z dnia 10 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 Miasta
i Gminy Murowana Goślina**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta i Gminy Murowana Goślina na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Murowana Goślina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku i obowiązuje do 31 grudnia 2027 roku.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 Miasta i Gminy Murowana Goślina

I. WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania gminnego programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.), w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest narzędziem służącym do realizacji spójnej polityki gminy na rzecz umacniania rodzin w wypełnianiu jej podstawowych funkcji i wpisuje się w priorytety, cele strategiczne i kierunki działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Murowana Goślina na lata 2021-2026.

Głównym celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy rodzinie w oparciu o interdyscyplinarne podejście. Komplementarne wsparcie rodziny w kryzysie, oparte na przekonaniu, że naturalnym i optymalnym środowiskiem wychowywania dzieci jest rodzina biologiczna, nastawione na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów, może przyczynić się do odbudowania prawidłowych jej funkcji.

W ustawodawstwie polskim i międzynarodowym wyraźnie akcentowana jest ochrona dzieci i rodziny. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką państwa. Podkreśla to również preambuła do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich ich członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Przemiany społeczno-polityczne oraz ekonomiczne sprawiły, że obok tradycyjnego modelu rodziny, pojawiły się rodziny monoparentalne czy patchworkowe. Niezmienny jednak pozostał fakt, że rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, a szczęście rodzinne uważane jest za jedną z podstawowych wartości i celów życiowych Polaków¹⁾. Bez względu na realizowany model rodziny, jej prawidłowemu funkcjonowaniu zagrażają od lat niezmiennie, główne powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, tj. bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm czy przemoc w rodzinie. Postęp cywilizacyjny sprawił, że lista zagrożeń stale się rozszerza m. in. o zagrożenia związane z postępem technologicznym czy rozwojem cyfrowym, kryzysami ekonomicznymi czy stanami epidemii, takim jak niedawny SARS-CoV-2.

Problemy z którymi borykają się współczesne rodziny bywają często złożone i wymagające interdyscyplinarnego podejścia i wsparcia instytucjonalnego nastawionego na wspieranie i wspomaganie rodziny a nie na zastępowanie czy wyręczanie jej w podstawowych funkcjach. Proces wychodzenia rodziny z kryzysu jest długotrwały, złożony i trudny, wymagający czynnego udziału, pełnego zaangażowania i współpracy ze strony wszystkich członków rodziny. Działania muszą być prowadzone za zgodą rodziny, z poszanowaniem jej podmiotowości oraz prawa do współdecydowania z nastawieniem na uzyskanie pozytywnej zmiany umożliwiającej wspólne życie rodziny, bez umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

¹⁾ Rodzina - jej znaczenie i rozumienie. Komunikat z badań CBOS z 2019 r.;

Jeżeli jednak, nie jest możliwe uzyskanie pozytywnej zmiany i dzieci umieszczone zostaną w pieczy zastępczej, praca z rodziną winna być kontynuowana. Z uwagi na więź emocjonalną dziecka z rodziną oraz środowiskiem lokalnym konieczne jest dalsze motywowanie rodziców do współpracy i wprowadzania zmian mających na celu stworzenie prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu.

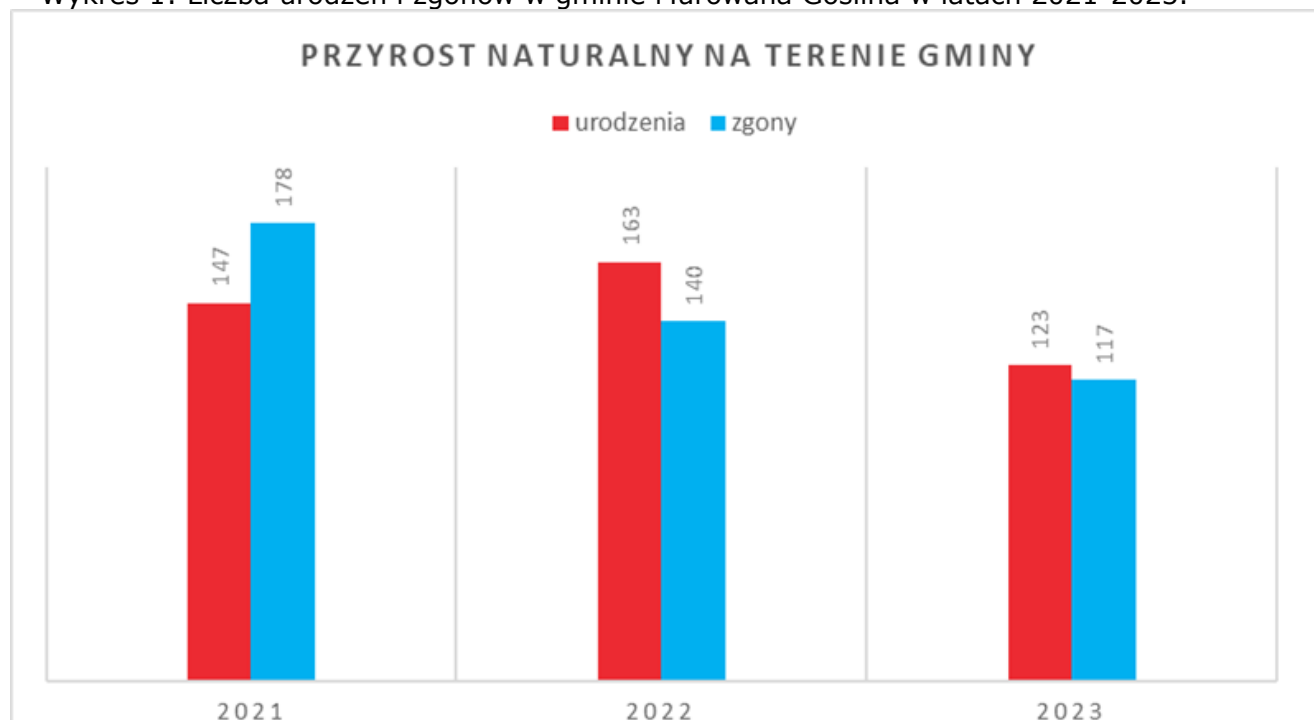
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 zmierza do kompleksowego wsparcia goślińskich rodzin w oparciu o profesjonalną i adekwatną do potrzeb pomoc wykorzystującą sieć oparcia społecznego i zasoby instytucjonalne. Zakładany system wsparcia ma wspomóc funkcjonowanie goślińskich rodzin na każdym etapie. Proponowany katalog działań, jest na tyle szeroki, by objąć rodziny o różnych potrzebach i z różnymi trudnościami. Celem tak prowadzonej polityki społecznej Murowanej Gośliny jest, nie tylko podejmowanie działań w reakcji na rozpoznany problem, ale również działań proaktywnych, poprawiających jakość życia mieszkańców oraz wyprzedzających powstanie problemów społecznych.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu umacnianie rodziny w wypełnianiu jej podstawowych funkcji bardzo ważne jest dokładne rozpoznanie skali problemów opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Murowana Goślina. Od kilku lat problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz szeroko rozumiane trudności rodzinne zajmują wiodące miejsce na liście lokalnych problemów społecznych. Dane dotyczące osób i rodzin znajdujących się w sytuacji wymagającej instytucjonalnego wsparcia gromadzi Ośrodek Pomocy Społecznej, i to głównie na tych danych bazowano przy przygotowaniu niniejszej części Programu.

Liczba mieszkańców gminy zameldowanych na pobyt stały wynosi 16 351 (stan na 31.10.2024 r.), z tego 9 944 osoby zamieszkują w mieście a 6 407 na wsi. Większość mieszkańców stanowią kobiety, których w gminie zameldowanych jest 8 339. 58,7% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 19,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% mieszkańców wieku poprodukcyjnym. Wykres 1 przedstawia liczbę urodzeń i zgonów w gminie Murowana Goślina w latach 2021-2023.

Wykres 1: Liczba urodzeń i zgonów w gminie Murowana Goślina w latach 2021-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Murowana Goślina

W 2023 roku w gminie Murowana Goślina urodziło się 123 dzieci, w tym 44% dziewczynek i 56% chłopców. W tym samym okresie odnotowano 117 zgonów, w tym 57% zmarłych stanowili mężczyźni i 43% kobiety.

Z danych Urzędu Stanu Cywilnego w Murowanej Goślinie wynika, że w gminie maleje liczba zawieranych związków małżeńskich przy jednoczesnym wzroście orzekanych rozwodów. W 2024 roku (stan na 15.10.2024 r.) na terenie gminy zawarto 54 małżeństwa i rozwiązano orzeczeniem sądu 32 małżeństwa. Szczegółowe dane odnośnie zawieranych małżeństw i orzeczonych rozwodów w latach 2022-2024 przedstawia tabela 1.

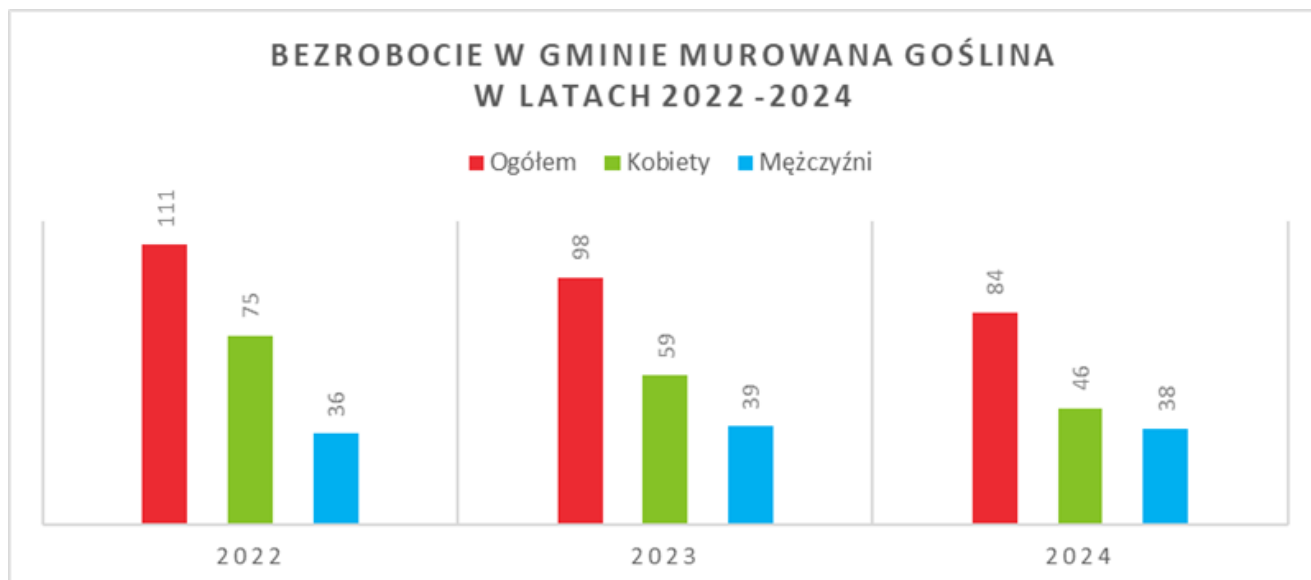
Tabela 1: Zawierane małżeństwa i orzeczone rozwody na terenie gminy w latach 2022 – 2024.

	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba małżeństw	Liczba rozwodów	Liczba małżeństw	Liczba rozwodów	Liczba małżeństw	Liczba rozwodów
ogółem	91	27	66	23	54	32

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Murowanej Goślinie.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, w latach 2023 - 2024 liczba osób bezrobotnych w gminie Murowana Goślina zmniejszyła się z 111 osób zarejestrowanych w 2022r., 98 w 2023 r. do 84 figurujących w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w 2024 r. Wykres 2 przedstawia liczbę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu w latach 2022-2024.

Wykres 2: Bezrobocie w gminie Murowana Goślina w latach 2022-2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu - stan na 30.09.2024r.

W latach 2022-2024 stopa bezrobocia zarówno w gminie Murowana Goślina jak i w powiecie wynosiła 1%. W skali województwa była nieco wyższa i wynosiła 3%.

Większość osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu stanowią osoby nieposiadające prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Spośród 84 osób zarejestrowanych z gminy Murowana Goślina prawo do pobierania zasiłku dla osób bezrobotnych posiada 15 osób.

Utrata pracy stanowi często bardzo traumatyczne przeżycie, z którym trudno się pogodzić. Skutki bezrobocia dotyczą nie tylko osobę niepracującą, ale całą rodzinę. Pozostawanie bez pracy wpływa na sytuację materialną rodziny, pojawiają się niezaspokojone potrzeby, rodzi się atmosfera napięcia, która często może być przyczyną występowania aktów przemocy w rodzinie.

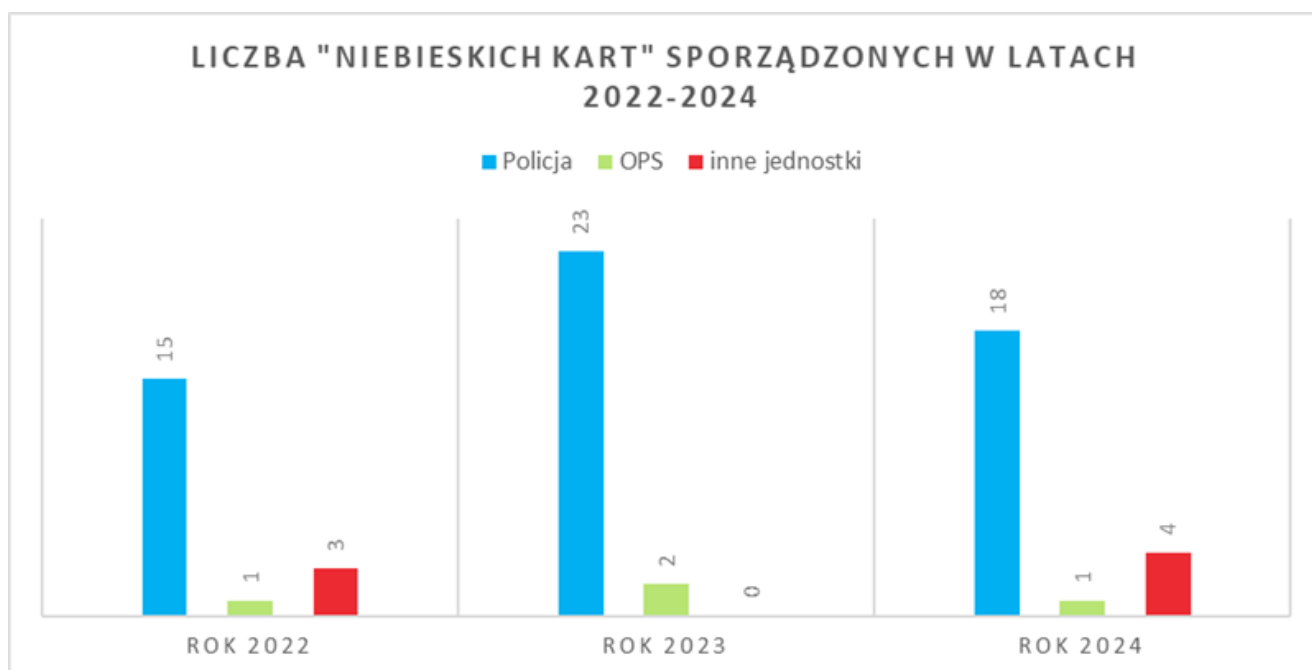
Przemoc to proces cykliczny z tendencją do powtarzania się. Jeśli w porę się jej nie zatrzyma, przybiera na sile i toczy się w wymiarze: dominacja-uległość. Nikt nie powinien doświadczać przemocy. Jest ona zawsze przyczyną bólu i cierpienia, zaburza relacje międzyludzkie, rodzi uczucie zemsty i nienawiści. Gdy osobą stosującą przemoc jest osoba najbliższa negatywne konsekwencje przemocy przybierają na sile. Amerykański kryminolog W. Brandon za najbardziej niebezpieczne miejsce na ziemi uznał dom rodzinny po zmierzchu. Natomiast socjologowie

uznają, że wskaźnik małżeństw, które pobiły się chociaż raz w życiu wynosi w różnych badaniach od ¼ do ½ badanych. Szacuje się, że ponad 80% dzieci doświadcza przemocy ze strony swoich najbliższych, natomiast aż 1/3 zabójstw dokonywana jest w rodzinie²⁾.

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach procedury „Niebieskie Karty” obejmuje wsparciem 20 rodzin (stan na 31.10.2024 r.). Rodziny te według potrzeb objęte są pomocą finansową, pracą socjalną, pomocą psychologiczną i prawną.

Procedurę „Niebieskie Karty” może wszcząć policja, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia, jeśli w trakcie prowadzonych przez siebie czynności służbowych lub zawodowych powezmą informację o wystąpieniu przemocy w rodzinie. Udział przedstawicieli poszczególnych podmiotów w działaniach wszczynających procedurę „Niebieskie Karty” w latach 2022 – 2024 oraz ilość sporządzonych kart w tym okresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3: Liczba „Niebieskich Kart” sporządzonych w latach 2022-2024 przez przedstawicieli poszczególnych służb.

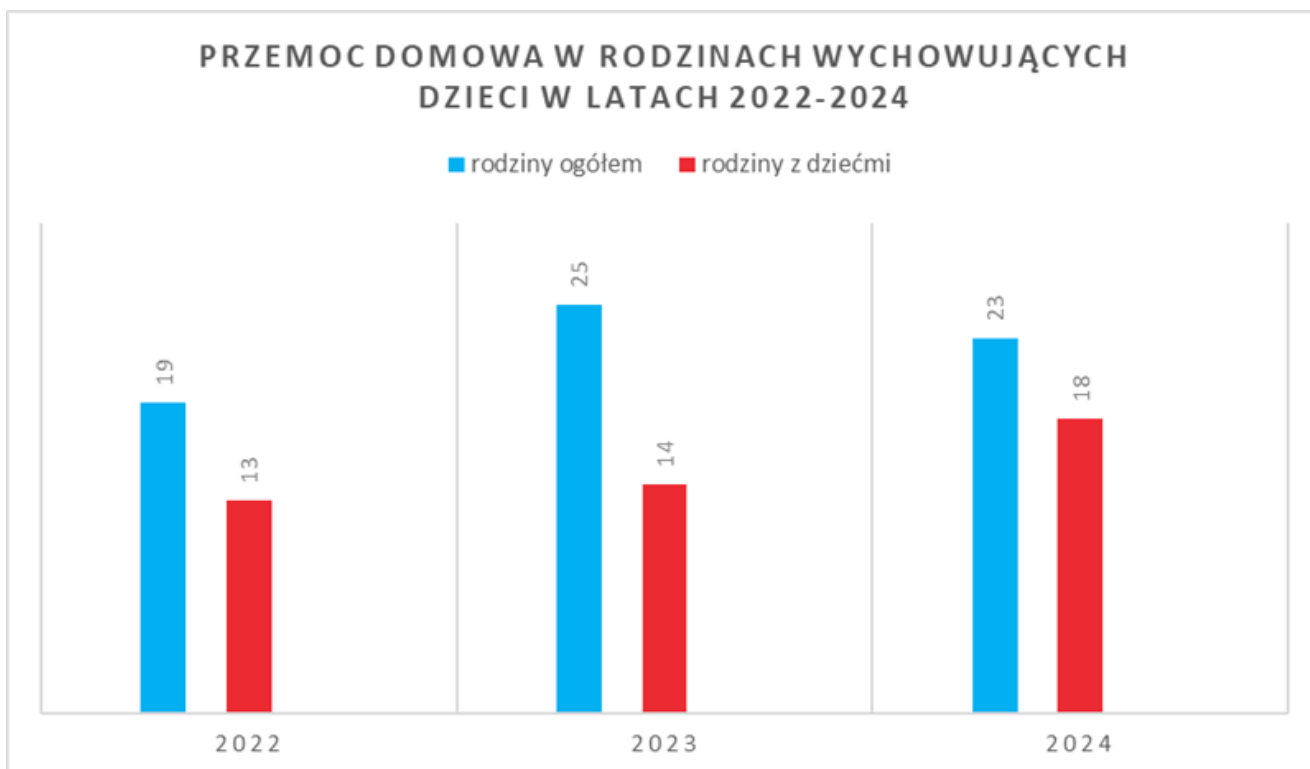
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego – stan na 31 października 2024 r.

Analiza krajowych danych wskazuje, że od kilku lat niezmiennie największą grupą osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą stanowią kobiety. Z analizy raportu Biura Prewencji Komendy Głównej Policji w sprawie realizacji procedury „Niebieskie Karty” wynika, że w 2020 roku 62 866 kobiet doznawało przemocy – co stanowi 73,46 % ogółu ofiar przemocy w rodzinie oraz dzieci – 11 787³⁾.

Wykres 4: Liczba „Niebieskich Kart” sporządzonych w latach 2022-2024 w rodzinach w tym, w tych wychowujących dzieci.

²⁾ I. Pośpiszyła, Przemoc w rodzinie, WSiP, Warszawa 1997 r.;

³⁾ Realizacja procedury "Niebieskie Karty" przez Policję, Biuro Prewencji KGP, 2020 r.;

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Murowanej Goślinie.

W ponad 50% rodzin, w których diagnozuje się problem przemocy domowej wychowują się małoletnie dzieci. Wypełnienie formularza „Niebieskie Karty” w rodzinie wychowującej dzieci skutkuje również powiadomieniem Sądu Rodzinnego i Nieletnich o wystąpieniu zjawiska przemocy domowej i wnioskiem o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

Aż 76% kobiet doświadczających przemocy w rodzinie wskazuje, że ich partnerzy-osoby stosujące przemoc nadużywają alkoholu. Z kolei ze statystyk policyjnych wynika, że blisko 70% stosujących przemoc podczas interwencji domowych związanych z przemocą, znajduje się pod wpływem alkoholu⁴.

Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży. Szkody związane z piciem alkoholu przez dzieci i młodzież występują u ok. 10-15 % populacji w wieku między 15 a 18 rokiem życia. W ciągu ostatnich lat zwiększyła się liczba pijącej i upijającej się młodzieży, w szczególności dziewcząt, oraz zmniejszyła liczba abstynentów.

Dane szacunkowe populacji osób uzależnionych i członków ich rodzin wskazują, że ok. 2% populacji to osoby uzależnione od alkoholu, ok. 4% populacji osoby dorosłe żyjące w otoczeniu alkoholika i ok. 4 % populacji to dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych⁵.

W oparciu o powyższe liczby można przypuszczać, że w Murowanej Goślinie mieszka ok. 330 osób uzależnionych od alkoholu, ich małżonkowie/partnerzy/rodzice stanowią ok 660 osób. W rodzinach z problemem uzależnienia od alkoholu na terenie gminy wychowuje się ok 660 dzieci.

W rejestrach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych figuruje blisko 400 osób zgłoszonych przez członków rodziny, pracowników socjalnych, Policję i inne osoby celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. W 2024 roku (stan na 31.10.2024 r.) wpłynęło 16 wniosków o zobowiązanie do leczenia, 19 wniosków w 2023 r., a w 2022 r. - 12 wniosków. Szczegółowe dane odnośnie procedury postępowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawia Tabela 2.

⁴) <https://www.parpa.pl>

⁵) Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2018-2022, s. 7;

Tabela 2: Procedura postępowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu	12	19	16
Osoby skierowane na badanie przez biegłych	12	14	9
Liczba osób zaproszonych na posiedzenia GKRPA	43	67	39
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Poznaniu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu uzależnienia	13	11	5

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Murowanej Goślinie.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2022-2025 zapewniano wsparcie dzieciom z rodzin zagrożonych bądź uwikłanych w sytuację uzależnienia od alkoholu, prowadząc zajęcia opiekuńczo-wychowawcze o charakterze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy. W 2024 roku z zajęć prowadzonych w Długiej Goślinie i Białężynie korzysta 60 dzieci. Podstawowym celem prowadzenia zajęć opiekuńczo-wychowawczych jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego.

Kluczową instytucją udzielającą wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie same przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości, jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje przykładowy katalog problemów, które uprawniają do korzystania ze świadczeń. Od kilku lat dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej są – długotrwała choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz bezrobocie. Powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2022 – 2024 przedstawia tabela 3.

Tabela 3: Powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2022 – 2024.

Powody udzielania pomocy	Rok		
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ubóstwo	88	79	52
Bezdomność	14	19	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	18	19	8
w tym: wielodzietność	8	10	4
Bezrobocie	32	37	21
Niepełnosprawność	66	50	35
Długotrwała lub ciężka choroba	103	80	55
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	29	25	13
w tym: rodziny niepełne	18	21	11
rodziny wielodzietne	4	1	2
Przemoc w rodzinie	1	1	0
Alkoholizm	19	24	15
Narkomania	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie.

Powody przyznawania pomocy takie jak bezrobocie, alkoholizm czy przemoc bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, niski poziom kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym gospodarowania środkami finansowymi. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane jak jedno z priorytetowych zadań Ośrodka Pomocy Społecznej, gdyż bezpośrednio dotyczy ono najmłodszych mieszkańców gminy. Istotną rolę w pracy Ośrodka Pomocy Społecznej odgrywa praca socjalna czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie. I tak, w 2022 roku pracą socjalną objętych było 153 rodzin - w tym rodziny uciekające przed wojną na Ukrainie, w 2023 roku - 137 rodzin i w 2024 roku - 135 rodzin.

Ze wsparcia finansowego udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają warunki ustawy o pomocy społecznej, w tym m.in. kryterium dochodowe ustalone na poziomie 776 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 600 zł na osobę w rodzinie. Tabela nr 4 przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą finansową udzieloną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2022-2024.

Tabela 4: Rodziny objęte pomocą finansową w latach 2022 – 2024.

	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
rodziny ogółem	153	271	137	238	135	216

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie.

Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią rodziny z dziećmi.

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy była pomoc przyznawana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Program przewidywał przyznawanie zasiłku celowego na zakup posiłku oraz żywności, a także realizację pomocy w formie zakupu bezpłatnych posiłków, w tym dla dzieci korzystających z obiadów w przedszkolu i szkole. Tabela 5 przedstawia dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024.

Tabela 5: Korzystający z programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024.

Korzystający z posiłku	2022 r.	2023 r.	2024 r.
dzieci	37	27	23
osoby dorosłe	78	74	52

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie.

W ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, spełniające kryteria dochodowe programu, objęte są pomocą w formie bezpłatnego posiłku w przedszkolu lub szkole. W poprzednich latach kryterium to wynosiło 150% podstawy z pomocy społecznej, natomiast obecnie wynosi 200%

kryterium dochodowego. Z uwagi na wzrost płacy minimalnej, coraz mniej dzieci ma możliwość korzystać z tej formy pomocy.

W 2023 roku realizowano założenia Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 – Podprogram 2023. W 2024 roku 97 rodzin otrzymało skierowanie do udziału w Programie. Dystrybucją żywności na terenie gminy Murowana Goślina zajmowało się Stowarzyszenie „Razem Możemy Więcej” oraz oddziały Caritasu działające przy Parafii Św. Jakuba oraz Parafii Najwyższego Arcykapłana Jezusa Chrystusa.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmuje asystenci rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 2 asystentów w formie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024 przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny na terenie gminy Murowana Goślina w latach 2022 – 2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	32	26	29
Liczba dzieci ww. rodzinach	58	44	43
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	0	1	1
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	0	1	3
Liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców biologicznych	0	0	1
Liczba rodzin, którym udzielono porad w ramach programu „Za życiem”	1	0	0
Liczba dzieci w ww. rodzinach	2	0	0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie - stan na dzień 12.11.2024 r.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy. Asystenci rodziny przede wszystkim:

- prowadzą treningi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- towarzyszą klientom podczas załatwiania spraw urzędowych,
- monitorują stan zdrowia dzieci, realizację szczepień i badań, towarzyszą rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- monitorują sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,
- modelują sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- wspierają kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- motywują osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,

- współpracują z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywują rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- opiniują możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- motywują do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców,
- uczestniczą w rozprawach sądowych, piszą sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentami rodzin.

Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań, co przekłada się często na wieloletni okres wspierania rodziny. Proces nabywania samodzielności rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi rozłożony jest w czasie i wymaga wielu intensywnych działań, których powodzenie uzależnione jest od współdziałania i aktywności każdej ze stron. Punktem odniesienia jest zrealizowanie stawianych w planie pracy celów, które przyczynią się do takiego funkcjonowania rodziny, które nie będzie wymagało wsparcia instytucjonalnego.

Z doświadczeń pracy goślińskich asystentów rodziny wynika, że jedną z barier w pracy z rodzinami jest rozbieżność między deklarowaną przez nich chęcią współpracy a faktycznie podejmowaną pracą. Kolejne trudności to brak realizacji zobowiązań i ustaleń, przejawianie postawy roszczeniowej, przerzucanie odpowiedzialności za niepowodzenia różnych spraw na asystenta rodziny.

Koszt zatrudnienia jednego asystenta rodziny pokrywany był z budżetu gminy oraz ze środków finansowych uzyskanych z Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Tabela 7 przedstawia kwoty dofinansowania uzyskane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie na realizację zadań asystenta rodziny.

Tabela 7: Kwoty uzyskane z Funduszu Pracy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

Rok	Kwota dofinansowania w zł.
2022	6 000,00 zł.
2023	22 085,35 zł.
2024	26 545,98 zł.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie.

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923 ze zm.) wprowadziła możliwość objęcia wsparciem asystenta te rodziny gdzie u dzieci, zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zadanie asystenta rodziny polega na koordynacji wsparcia, w tym w zakresie przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, uzyskaniu wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, jak również dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dodatkowym uprawnieniem rodziny w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” jest możliwość udzielenie asystentowi pisemnego upoważnienia do załatwiania spraw w jej imieniu.

W ramach tej ustawy ze wsparcia asystenta skorzystała 1 rodzina w 2022 roku. Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” umożliwia również wypłatę jednorazowego świadczenia w kwocie 4000,00 zł na podstawie zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego zdiagnozowanie ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby.

W latach 2022 - 2024 wpłynęły 2 wnioski o udzielenie pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego „Za życiem”. W 2022 r. – 1 wniosek i w 2023 r. – 1 wniosek.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny i widocznych rażących zaniedbaniach wobec dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania, w tym informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegось formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji. Tabela 8 przedstawia liczbę wniosków skierowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka w latach 2022-2024.

Tabela 8. Wnioski skierowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej do Sądu Rodzinnego i o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodzinną dziecka	7	12	16

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie.

Decyzją Sądu Rejonowego w Poznaniu 26 dzieci z terenu gminy Murowana Goślina przebywa w pieczy zastępczej. W kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej partycypuje gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, odpowiednio w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W ostatnich latach zdecydowanie wydłuża się czas pobytu dziecka w pieczy zastępczej, co wiąże się z koniecznością większego partycypowania w kosztach jego utrzymania.

Tabela 9. Wysokość środków wydatkowanych z budżetu gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022 – 2024.

rok	Piecza rodzinna		Piecza instytucjonalna		Razem	
	liczba dzieci	kwota	liczba dzieci	kwota	liczba dzieci	kwota
2022	15	128 052,20 zł	5	177 720,65 zł	20	305 772,85 zł
2023	19	168 640,20 zł	4	174 127,42 zł	23	342 767,62 zł
2024	20	163 543,68 zł	6	127 096,03 zł	26	290 639,71 zł

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie - stan na dzień 12.11.2024 r.

Wzrost nakładów finansowych na współfinansowanie pieczy instytucjonalnej wiąże się również ze wzrostem średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej ustalonej corocznie przez starostę właściwego ze względu na położenie placówki. W rodzinach zastępczych w latach 2022 - 2024 w pieczy zastępczej umieszczono 4 dzieci z gminy, z czego 1 dziecko wróciło pod opiekę rodzica biologicznego.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie wyodrębniony jest dział świadczeń dla rodzin, który zajmuje się m.in. realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Tabela 9. Przedstawia liczbę świadczeń wypłaconych przez dział świadczeń dla rodzin w latach 2022-2024.

Tabela 10: Liczba świadczeń wypłaconych przez dział świadczeń dla rodzin w latach 2022 - 2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny wraz z dodatkami oraz fundusz alimentacyjny	243	207	118
liczba wypłaconych świadczeń, w tym z tytułu:	8 939	7 431	3 946
samotnego wychowywania dziecka	261	206	107
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	358	269	170
urlopu wychowawczego	100	80	45
rozpoczęcia roku szkolnego	600	553	378
Liczba rodzin pobierających świadczenie rodzicielskie	37	25	15
- liczba wypłaconych świadczeń	321	336	154
Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie jednorazowe „Za życiem”	1	1	0
Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie jednorazowe z tytułu urodzenia dziecka (becikowe)	97	51	26
Liczba rodzin pobierających świadczenie z funduszu alimentacyjnego	42	41	40
Liczba wypłaconych świadczeń	810	776	524

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie – dział świadczeń dla rodzin. Stan na dzień 30.09.2024 r.

Na podstawie powyższych danych należy jednoznacznie stwierdzić, iż w analizowanym okresie systematycznie spada liczba świadczeń pobieranych przez rodziny wychowujące dzieci. Powyższe jest spowodowane utrzymaniem kryterium dochodowego na niezmiennym poziomie od 2015 roku i wynoszącym 674 zł netto na osobę w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej oferuje również wsparcie dla rodzin z dziećmi ze szczególnymi potrzebami w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2023 roku i 2024 roku z tej formy wsparcia skorzystało 1 dziecko. W 2024 roku dziecko ze zdiagnozowanym autyzmem skorzystało z 168 godzin zajęć z neurologopedii, integracji sensorycznej, gimnastyki mózgu oraz integracji bilateralnej za kwotę 21 168,00 zł.

Jedną z form wspierania rodziny wielodzietnej jest Karta Dużej Rodziny, której posiadanie gwarantuje system zniżek bez względu na dochód tej rodziny, w której wychowuje się lub wychowywało przynajmniej troje dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych. Gmina Murowana Goślina przystąpiła do programu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oraz Wielkopolska Karta Dużej Rodziny. Realizujemy również własny program w ramach, którego mieszkańcy Murowanej Gośliny mogą ubiegać się o Gminną Kartę Dużej Rodziny. Tabela 10 przedstawia liczbę wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2022-2024.

Tabela 11: Liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Gminna Karta Dużej Rodziny	8	8	0
Wielkopolska Karta Dużej Rodziny	57	14	14
Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	182	184	87

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Dodatkowym wsparciem finansowym dla rodzin są dodatki mieszkaniowe, których realizacją zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, a które przyczyniają się do obniżenia wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu, w którym zamieszkują. Przyznaje się go na okres 6 m-cy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Dodatek

mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o jego przyznanie średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 40 % i w gospodarstwie wieloosobowym 30 % przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Tabela 11. przedstawia liczbę gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe w latach 2022-2024.

Tabela 12: Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba gospodarstw domowych	160	161	163
Kwota świadczeń	400 234,00 zł	492 762,00 zł	436 993,00 zł

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi postępowania w sprawie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Murowana Goślina, na podstawie którego dzieci mogą zostać objęte pomocą w formie tak zwanego stypendium szkolnego. Stypendium szkolne na pokrycie wydatków na cele edukacyjne przyznawane jest na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy, pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego dla rodziny, które wynosi 600,00 zł. Tabela 12 przedstawia liczbę dzieci objętych pomocą w formie stypendium socjalnego w latach 2022-2024.

Tabela 13: Liczba dzieci objętych pomocą w formie stypendium socjalnego w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba wniosków	26	13	8
Liczba uczniów	35	27	25

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Na terenie gminy Murowana Goślina prowadzona jest akcja „Wyprawka Maluszka”. Akcja skierowana jest do wszystkich rodziców i opiekunów dzieci nowonarodzonych i zamieszkałych na terenie gminy Murowana Goślina, urodzonych w okresie od 1 stycznia 2022 roku. W skład pakietu powitalnego „Wyprawka Maluszka” wchodzi śliniak i body z nadrukowanym herbem Murowanej Gośliny oraz napisem Mały Gośliniak lub Mała Goślinianka. Warunkiem otrzymania pakietu powitalnego jest zamieszkiwanie na terenie gminy Murowana Goślina nowonarodzonego dziecka oraz przynajmniej jednego rodzica. W 2023 roku wydano 23 „Wyprawki Maluszka”, w tym 11 dla dziewczynek i 12 dla chłopców. W 2024 roku (dane na 15 listopada 2024 r.) wydano 13 „Wyprawek Maluszka”, w tym 9 dla dziewczynek i 4 dla chłopców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie podejmuje szereg działań profilaktycznych zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań takich jak: przemoc, uzależnienia czy demoralizacja. W gminie Murowana Goślina w latach 2022-2024 włączano się w liczne kampanie profilaktyczne takie jak:

1. „Słowa mają moc. Stop hejtowi w sieci”- w ramach kampanii przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych, zorganizowano piknik dla rodzin z pogadanką "Słowa mają moc". Ponadto we współpracy z policją przeprowadzono konkurs plastyczny dla szkół, którego nadrzędnym celem było kształtowanie pozytywnych postaw wśród dzieci poprzez promowanie i wzmacnianie zachowań empatycznych wobec rówieśników dotkniętych hejtem.

2. „Rodzina na Tak”- głównym założeniem kampanii było wsparcie dzieci, jak i rodziców w rozwoju kompetencji komunikacyjnych i budowie wzajemnych więzi. Badania wskazują, że czynnikiem, który chroni młodych ludzi przed sięganiem po substancje psychotropowe, jest silna więź z rodzicami. Pod szyldem kampanii zrealizowano projekty socjalne przygotowane przez pracowników Ośrodka takie jak: piknik rodzinny, który był okazją do promowania wartości rodzinnych i spędzania czasu z najbliższymi oraz konkurs plastyczny dla dzieci, który promował rodzinę jako najważniejsze środowisko w życiu człowieka.

W latach 2022 – 2024 Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach wspierania rodziny, zrealizował liczne programy socjalne, takie jak: warsztaty kreatywne oraz kulinarne dla rodzin z dziećmi, wyjazdy do kina czy konkursy plastyczne. Projekty skierowane były do środowisk objętych wsparciem asystenta rodziny oraz rodzin korzystających z innych form pomocy oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Ich nadrzędnym celem było podniesienie poziomu umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców prawidłowych wzorców komunikacji w rodzinie, wzmocnienie roli i funkcji rodziny, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny.

Dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej cieszą się przedsięwzięcia organizowane przez Centrum Kultury i Sportu oraz Bibliotekę Publiczną w Murowanej Goślinie. Szereg pikników, koncertów, biesiad, spotkań z ciekawymi ludźmi daje możliwość wspólnego spędzania czasu z rodziną. Kółka zainteresowań organizowane w Centrum Kultury i Sportu oraz warsztaty organizowane przez Bibliotekę Publiczną uczą dzieci organizacji czasu wolnego jak i w dużej mierze rozwijają ich zainteresowania i pasje.

III. ANALIZA SWOT – WSPARCIE RODZINY

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Murowana Goślina.

1. Mocne strony:

- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- realizacja celów wynikających z dokumentów strategicznych: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Murowana Goślina na lata 2021-2026, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii 2022-2024, oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Murowana Goślina na lata 2024-2040,
- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- działalność Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy,
- zatrudnienie asystentów rodziny,
- dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa służąca rodzinie (kompleks sportowy, boiska Orlik, siłownie zewnętrzne, place zabaw),
- liczne działania i wydarzenia kulturalne,
- liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Murowana Goślina,
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych,
- funkcjonowanie świetlic wiejskich,

- cykliczna organizacja warsztatów „Szkoła dla Rodziców” podnoszących kompetencje rodzicielskie,
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Słabe strony:

- bezradność i niskie kwalifikacje opiekunów – wychowawców rodziców oraz niski poziom tzw. świadomego rodzicielstwa,
- zjawisko „dziedziczonej” bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych,
- brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia i współpracy z asystentami rodziny,
- wzrost liczby zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży,
- niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych,
- brak mieszkań treningowych i wspomaganych,
- ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- brak dostępu do lekarzy psychiatrów i psychologów dziecięcych,
- wykluczenie komunikacyjne mieszkańców wsi - utrudniony dojazd do miasta,
- wyraźny kryzys wartości rodzinnych,
- niekorzystne prognozy demograficzne.

3. Szanse:

- wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekunów – wychowawców przez rodziców,
- wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia,
- aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych – działalność Klubu Pracy, możliwość podjęcia zatrudnienia w Spółdzielni Socjalnej powstającej w Murowanej Goślinie,
- możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny,
- możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie,
- przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych,
- rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym,
- możliwość korzystania z porad specjalistów dyżurujących w Ośrodku Pomocy Społecznej.

4. Zagrożenia:

- zanik więzi i tradycji rodzinnych,
- nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające,
- rosnąca bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę),
- zaniedbania emocjonalne dziecka,
- obniżanie się aspiracji życiowych obserwowane zwłaszcza wśród młodzieży,
- brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko,
- negatywne wzorce zachowań społecznych,
- wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży,

- rosnące zapotrzebowanie na udzielania wsparcia osobom starszym (zjawisko starzenia się społeczeństwa) i niepełnosprawnym,
- wypalenie zawodowe pracowników w obszarze pomagania.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2025-2027

Cele i zadania Programu mieszczą się w założeniach, celach strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Murowana Goślina na lata 2021-2026 i są zgodne z art. 176 ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2024r., poz.177 ze zm.).

Celem głównym Programu jest:

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE :

1. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych, polegające na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci, oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie.

Kierunki działań:

- diagnozowanie sytuacji dzieci z rodzin wymagających wsparcia,
- diagnozowanie środowisk z dziećmi, w których występuje przemoc domowa lub zachodzi podejrzenie jej stosowania,
- monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny,
- zapewnienie wsparcia pracownika socjalnego w środowiskach niekorzystających z pomocy asystenta rodziny, a w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w szczególności: psychologicznego, terapeutycznego (grupy wsparcia) oraz prawnego,
- podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dziecka,
- podejmowanie działań zmierzających do wyeliminowania z życia rodziny niepożądanych zachowań i nałogów,
- współpraca z sądami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej,
- praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do rodziny,
- realizacja programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb osobom i rodzinom o niskim statusie materialnym (m.in. poprzez pomoc finansową z ustawy o pomocy społecznej, o dodatkach mieszkaniowych, świadczeniach rodzinnych, stypendiach szkolnych, rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”).

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodzin objętych wsparciem na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, z uwagi na bezradność opiekuńczo-wychowawczą,
- liczba rodzin objętych monitoringiem asystenta rodziny,
- liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego,
- liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym,

- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kwota wydatków poniesionych przez gminę z tego tytułu,
- liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej,
- liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których wziął udział asystent rodziny/pracownik socjalny,
- liczba interwencji w rodzinach,
- liczba rodzin, którym wypłacono świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej,
- liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych i stypendiów szkolnych,
- liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- liczba wydanych „Kart Dużej Rodziny”.

2. Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców gminy w zakresie pozytywnych wartości rodziny jako najważniejszego środowiska życia i rozwoju człowieka.

Kierunki działań:

- wsparcie inicjatyw promujących wartości rodzinne,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dzieci,
- organizowanie projektów socjalnych mających na celu integrację rodzin,
- rozpowszechnianie działań profilaktycznych, służących rozpoznawaniu i diagnozowaniu zagrożeń w rodzinie,
- podejmowanie działań profilaktycznych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- działalność edukacyjno-informacyjna na rzecz promowania rodziny,
- organizowanie spotkań dla rodziców w zakresie podwyższenia kompetencji rodzicielskich „Szkola dla rodziców”,
- realizacja działań wpływających na wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- organizowanie pikników, spotkań mających na celu przekazanie wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba zorganizowanych inicjatyw na rzecz propagowania wartości rodzinnych,
- liczba zorganizowanych projektów socjalnych,
- liczba przeprowadzonych kampanii profilaktycznych,
- liczba zorganizowanych warsztatów rodzicielskich „Szkola dla rodziców”,
- liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.

3. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych na rzecz wspierania rodzin oraz wzmocnienie jakości wykonywanych usług społecznych w tym obszarze.

Kierunki działań:

- zapewnienie pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji,
- stosowanie w bieżącej pracy superwizji jako narzędzia doskonalenia zawodowego,
- doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej realizowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej z pracownikami instytucji zaangażowanych w pomoc rodzinom.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba pracowników socjalnych oraz asystentów rodzinnych uczestniczących w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną,
- liczba pracowników objętych superwizją,
- liczba i rodzaj szkoleń adresowanych do pracowników zajmujących się pomocą rodzinom.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich rodzin z dziećmi zamieszkałych na terenie gminy Murowana Goślina, a w szczególności:

- rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, w tym zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- rodzin, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
- rodzin w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Niniejszy program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin w gminie Murowana Goślina.

VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do realizacji programu zostaną zaangażowani partnerzy:

- Urząd Miasta i Gminy Murowana Goślina,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Centrum Kultury i Sportu w Murowanej Goślinie,
- szkoły i przedszkola,
- placówki służby zdrowia,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Murowanej Goślinie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Poznaniu,
- Organizacje pozarządowe.

Tylko współpraca wszystkich instytucji i partnerów działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka, pozwoli w pełni wykorzystać potencjał gminy na rzecz pomocy rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.

VII. FINANSOWANIE

Finansowanie zadań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Murowanej Goślinie na lata 2025- 2027 odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Miasta i Gminy Murowana Goślina,
- budżetu państwa – dotacje na dofinansowanie zadań własnych i zleconych,
- programów rządowych w zakresie wspierania rodziny,
- funduszy unijnych.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- ograniczanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- poprawa jakości funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

IX. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring będzie polegał na analizie i ocenie zebranych informacji i planowaniu dalszych działań w celu zapewnienia najlepszych efektów podjętych inicjatyw. Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie w terminie do 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z zakresu realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Uzasadnienie

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Zadaniem programu wspierania rodziny jest tworzenie systemu kompleksowego wsparcia goślińskich rodzin w oparciu o profesjonalną i adekwatną do potrzeb pomoc wykorzystującą sieć oparcia społecznego i zasoby instytucjonalne. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Aby skutecznie realizować powyższe zadania konieczne jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska ich degradacji i skutkować różnorodnymi konsekwencjami. Pomoc powinna przede wszystkim być nakierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu specjalistów oraz instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka. Dotychczas obowiązujący Program Wspierania Rodziny przyjęty uchwałą Nr XL/421/2021 z dnia 14 grudnia 2021 r. traci moc 31 grudnia 2024 roku.

W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 w Gminie Murowana Goślina jest w pełni uzasadnione.